

Komunikace

Interakce mezi dvěma a více subjekty.

Přenos informací.

Vizuální komunikace

Vizuální → vztahující se k zrakovému vnímání.

Komunikace → přenos informací

Stefan Sagmaister

Prvky komunikace

Komunikátor: ten kdo hovoří

Komuniké: co je obsahem

Komunikant: ke komu hovoří

Možnosti dialogu

Vizuální komunikace

Vizuální komunikace představuje schopnost doručit informaci specifickými výrazovými prostředky (nejčastěji slovem i obrazem dohromady). Vizuální komunikace představuje vědomé třídění informací.

I want you. Kitchener

Obsah sdělení by měl být podán jazykem, jenž rozpozná a pochopí cílové publikum (odlišnost od umění).

Obory spojené s vizuální komunikací

Sémantika – nauka o významu výrazů z jazyka.

Sémiotika – nauka o znacích a znakových systémech.

Teorie a dějiny umění (zejména fotografie a filmu.)

Grafický design, estetika, reklama, móda.

Názvosloví oborů aplikované grafické tvorby

Komerční umělec: kreslič, typograf, retušér, ilustrátor, retušér písmomalíř apod. Pojem používaný do poloviny 20. století, spojený s počátky reklamy.

Grafické umění

Užitá grafika: pojem užívaný u nás ve druhé polovině 20. století.

Grafický design: pojem se postupně formoval od počátků 20. století. Dominuje od druhé poloviny 20. století. *AIGA (American Institute of Graphic Arts)*, New York 1914, *Art Directors Club*, New York 1922. U nás od 90. let 20. století. Funkce grafického designu je zprostředkování informace prostřednictvím vzájemného působení písma a obrazu.

Vizuální komunikace: pojem představuje širší spektrum aktivit, není vnímát natolik specializovaně a zahrnuje řadu dalších oblastí (ilustrace, typografie, filmovou grafiku apod.). Základy moderní vizuální komunikace jsou neodmyslitelně spjaty s aktivitami modernismu.

Vizuální kultura

Grafický design součástí tzv. vizuální kultury, disciplíny, která se v posledních letech vyvíjí paralelně vedle dějin umění. Zabývá se vizualitou v souvislosti s různými formami médií, komunikace a informace v dnešní společnosti. Staví vedle sebe populární „nízké“ kulturní formy a „vysoké“ formy výtvarného umění a zajímá se o jejich interakci.

Znak není ilustrativní obrázek

Grafické zobrazení znamená více než názornou ilustraci viděného. Je tvořeno znaky, jejich kontext dodává jedinečný význam a jejich přemístění jim může propůjčit novou hodnotu.

Grafikou mohou být znaky, třeba písmeny abecedy, nebo je sama součástí dalšího grafického systému, jako je tomu v případě dopravního značení.

Písmo DIN

Písmo Panno Sign

Kontext, pravidla prezentace

Smysl návrhu a způsob jakým je čten je určován do značné míry kontextem.

- Srdce obrazová metafora lásky
- Srdce vědecká ilustrace orgánu v odborné učebnici

Kombinace piktogramu a písmového znaku. Použití symbolu místo slovního vyjádření má funkci zaujmout a ozvláštnit.

I love New York

Milton Glaser

Srdce

Jedinečnost výrazu

Oproti mluvené řeči tištěný text ztrácí rozměr modulace hlasu, výrazu a pod. Současní grafičtí designeři (částečně i jejich předchůdci, hlavně futuristé) se snaží toto omezení překonat tím, že mění např. velikost písma, sílu a umístění na ploše. Tak získá neutrální tištěný text svou jedinečnost výrazu, podobně jako ji má mluvčí.

Médium

Nástroj, který umožňuje zprostředkovat či ukládat informaci.

Např. písmo, kresba, kniha, noviny, plakát, rozhlas, kino, webová stránka.

Primární komunikační média: soustavy znaků a pravidel (zprostředkovatelé sdělení mezi účastníky komunikace).

Sekundární komunikační média: umožňují zaznamenávat sdělení, přenášet je a reprodukovat je co největšímu počtu lidí.

Pokud máme s někým komunikovat, musíme mít stejné mentální obrazy pro tytéž věci, musíme sdílet jazyk.

„Zásobárnu“ mentálních obrazů sdílených určitou skupinou lidí nám zaručuje kultura.

Historie Médii

Archaická prehistorická doba: Mýtická orální společnost, kmenový systém, cyklické pojetí světa. Komunikace obrazem, ústní tradicí, šamanistický rituál.

Starověk: Zrod a vývoj fonetické abecedy a psaného písma. Strukturovaná společnost (Řecko, Řím). Zrod literární tradice, tudíž lineárního pojetí skutečnosti, pojem času.

Řecko a Řím: Zrod humanistických a přírodovědných disciplín (filosofie, rétorika, matematika, geometrie, astronomie, poezie, umění). Demokracie, pojem stát, právo. Média jako prostředek k vyjádření náboženských, politických a vědeckých myšlenek. Vznik akademií, rétorických škol.

Historie Médii

Křesťanská středověká Evropa: Univerzalita sdělení, náboženský mysticismus.

Klášterní centra vzdělanosti se pokoušela zachránit odkaz antiky — scholastika.

Manuscript — ručně psaná kniha. Univerzity nezávislá centra vzdělanosti — Bologna 1088.

Renesance: Rozvoj umění, architektury, filozofie, společenských i přírodních věd. Odkaz antiky, humanismus, individualismus. Individualismus oproti středověkému univerzalizmu. Knihtisk poznamenal naprosto zásadním způsobem názory, postoje, vynálezy a směřování lidské společnosti. Znamenal demokratizaci vědění, nebývalé rozšíření myšlenek napříč společností.

Historie Médii

Osvícenství: Racionalismus, humanismus, logika, pojmy občan, lidská práva, rovnost, demokracie. Voltaire, Diderotova encyklopedie, Rousseau. Pohyb společenských struktur — Velká francouzská revoluce, Deklarace lidských práv, Zrušení nevolnictví.

Průmyslová revoluce: Industrializace (Velká Británie, Evropa). Vědecko-technický pokrok, vynálezy.

Historie Médii

20. století: 2 světové války, revoluce, totalitní režimy, demokracie

Alexandr Rodčenko

1. polovina: Rozvoj médií jako fotografie, film, záznam zvuku, telegraf, telefon, rádio

- Modernismus, Impresionismus, Kubismus, Expresionismus, Dadaismus, Surrealismus.
- Úloha umělce se v moderním věku zcela mění. Jeho vyjádření je zcela individuální, umělec se stává médiem sebe sama a ne zadavatele.

Historie Médii

20. století: 2 světové války, revoluce, totalitní režimy, demokracie

2. polovina: Rozvoj komunikačních technologií, elektronických a digitálních médií

- Abstraktní umění: Konstruktivismus, Bauhaus
- Pop art: Andy Warhol, Roy Lichtenstein: Reakce na reklamu, popkulturu, reprodukovatelnost, sériovost.
- Konceptuální umění: Duchamp, Beuys: Koncept či myšlenka je sama o sobě uměním.
- Performance art: Chris Burden: akce v reálném čase, důraz na prožitek a zkušenost.
- Videoart (Nam June Paik), Land art, Aktivismus, Internet art, Multimedia, Interakce

Bauhaus

Joseph Beyus

Chris Burden

Nam June Paik

Marshall McLuhan, Jak rozumět médiím

Dělení médií

Horká média (vysokodefiniční): příjemce dostane tolik informací, že se stává pasivním. Médium je většinou extenzí jednoho smyslu.

Rozhlas ↔ sluch. *Tisk, kniha, film, přednáška* směřovaná od jednoho mluvčího k ostatním, *fotografie*.

Chladná média (nízkodefiniční): příjemce dostává málo informací, musí si zbytek domýšlet. Většinou stimuluje více smyslů najednou.

Televize ↔ zrak + sluch. *Telefon, karikatura*.

Horká a chladná média

Marshall McLuhan

Co nová média relativizují?

Vztah producent — konzument: nástup amatérismu.

Ústí n. L. značka

Pojmy forma — obsah: pojmy „forma“ a „obsah“ jsou u nových médií zaměnitelné. Obsahem každého média je jiné médium, jako například obsahem písma je řeč.

Vlastnictví a autorská práva: volná přístupnost dat a spory o duševní vlastnictví.